

**ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้  
ภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษา ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี**  
**EFFECTS OF ORGANIZING ACTIVITY TO DEVELOP PRESCHOOLERS’  
CREATIVE THINKING BY USING LOCAL WISDOM: A CASE STUDY IN  
KHOK KHO THAO SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT,  
SUPHANBURI PROVINCE.**

**ผู้วิจัย**เพ็ญพักตร์ ภูศิศิลป์<sup>1</sup>Phenphak Phusilp<sup>1</sup>

phenphak3412@gmail.com

พรชูลี ลังกา<sup>2</sup>Phornchulee Lungka<sup>2</sup>ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง<sup>3</sup>Twatchai Tangutairuang<sup>3</sup>เกษร ขวัญมา<sup>4</sup>Kesorn Kwanma<sup>4</sup>บุญยวีร์ จิโรภาสวรพงษ์<sup>5</sup>Poonyawee Chiropasworrapong<sup>5</sup>เอื้ออารี จันทร<sup>6</sup>Ua-aree Janthon<sup>6</sup>**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือเด็กอนุบาล อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 44 คนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ในตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดโคกโคเฒ่า และโรงเรียนวัดหนองสุวรรณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT-DP สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มเป้าหมายมีค่าคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

**คำสำคัญ:** ความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เด็กปฐมวัย

**ABSTRACT**

The purposes of this research were to study effects of organizing activity to develop preschoolers' creative thinking by using local wisdom: a case study in Khok Kho Thao Sub-district, Mueang District, Suphanburi Province. The target group was 44 preschoolers aged between 5-6 years, studying in Khok Kho Thao Sub-district,

<sup>1</sup>อาจารย์ โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ<sup>2</sup>อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต<sup>3</sup>อาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต<sup>4</sup>อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี<sup>5</sup>อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต<sup>6</sup>อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Mueang District, Suphanburi Province, including 2 schools; Khok Kho Thao School and Wat Nong Suwan School. Research tools used in the research were 1) learning activity plan designed from local wisdom knowledge and 2) TCT-DP test for creative thinking. Statistics used for analysis were mean, standard deviation and t-test. The research result showed overall, after the experiment, the target group had creativity mean scores higher than before the experiment at a .01 significant level.

**Keywords:** Ccreative Thinking, Local Wisdom, Preschooler

## บทนำ

ความเข้มแข็งของชุมชนและประเทศเป็นผลที่เกิดจากทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ จากแนวโน้มของการพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ยังคงให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับพลเมืองในประเทศที่ต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีความก้าวหน้าและความสามารถในการแข่งขันทางนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ได้จากแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 11 ระบุว่า ระดับชาว์ปัญญาของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยลดลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) อันเนื่องจากขาดการส่งเสริมการคิดขณะที่แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) กำหนดเป้าหมายรวมให้คนไทยมีคุณลักษณะที่สำคัญคือมีความเป็นนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดตั้งแต่ระดับปฐมวัย อันเนื่องมาจากหลักพัฒนาการทางสมองของมนุษย์ที่ระบุว่า เซลล์สมองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 0-6 ปี (Thompson, et al., 2000) ดังนั้นการพัฒนาและกระตุ้นการเด็กปฐมวัยด้วยกระบวนการที่ถูกต้องจะส่งผลต่อการใช้ความคิดเมื่อเติบโตขึ้น (เยาหวา เดชะคุปต์, 2542, น. 86) ขณะที่การเรียนรู้และนวัตกรรม

ถูกระบุว่าเป็นตัวกำหนดความพร้อมของเด็กในการเข้าสู่โลกในอนาคตที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันการฝึกและกระตุ้นความคิดจึงควรเริ่มพัฒนาตั้งแต่การศึกษาในระดับปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะสูงมากตั้งแต่อายุ 4 ปี และจะลดต่ำลงเมื่อเข้าอายุ 8-9 ปี (Lowenfeld and Brittain, 1987 อ้างถึงใน วารุณี นวลจันทร์, 2539: 2) เนื่องจากช่วง 6 ปีของชีวิตเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง (Torrance, 1965 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2537:6) เด็กในช่วงการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่สุดที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และควรฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความยั่งยืนนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์ และกระตุ้นให้แสดงความคิดอย่างอิสระ (บรรพต พรประเสริฐ, 2545) การจัดกิจกรรมต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสด้วยตนเองและมีความต่อเนื่อง (วีณา ประชากุล, 2549, น. 160-161) ครูสามารถสังเกตความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยได้จากพฤติกรรมและการแสดงออก การจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยควรเน้นกระบวนการเรียนรู้และเทคนิควิธีการจัดประสบการณ์ มากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาสาระและต้องสอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย (Fleer and Robbins, 2007) ระบุว่าพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวข้องกับการชีวิตประจำวันด้วยวิธีการที่หลากหลาย

เน้นการคิดในสิ่งใหม่ และการมีส่วนร่วมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

และสังคมของเด็ก เปลี่ยนจากการคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานแนวคิดการสร้างความรู้ของผู้เรียน คือ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เชิงปัญหาที่เน้นรูปแบบการทำความเข้าใจ (mental model) แบบเดิม ปรับไปสู่การผสมผสานมุมมองทางวัฒนธรรม-ประวัติศาสตร์ หรือ สังคม-วัฒนธรรม ซึ่งเป็นการหยั่งรากการพัฒนาเด็กบนฐานของครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ในชุมชนที่เน้นและให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายให้กับเด็ก (Fumoto, Robson, Greenfield, and Hargreaves, 2012: 3-4) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบันจึงครอบคลุมถึงชีวิตและการพัฒนาของเด็กในสังคม และทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่สามารถดำเนินการได้โดยปราศจากการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับชุมชนของเด็ก

ชุมชนตำบลโคกโคเต่าอำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยมีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษมีประวัติความเป็นมายาวนานสมาชิกในชุมชนสามารถดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุขทั้งที่เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้ชุมชนเมืองและใกล้ชิดกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาวิถีการดำเนินชีวิตภายในชุมชนมีลักษณะที่มีความผูกพัน รักใคร่สามัคคี และเอื้ออาทรต่อกันอย่างชัดเจนจากการศึกษาวิจัยของ (เอกชัย พุ่มดวงและคณะ, 2556) เรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ในชุมชนโดยทำการศึกษาในพื้นที่ตำบลโคกโคเต่าอำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลโคกโคเต่า คือ การจักสานผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่เป็นองค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชนที่มีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษแต่ในยุคปัจจุบันคนในชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมมาประยุกต์เข้ากับบริบทของยุคสมัยที่เปลี่ยนไปแต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชน เช่นการจักสานกระบี่/ตะกร้าจากเส้นพลาสติกและคนในชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนา

ฝีมือทางด้านการจักสานเพื่อเป็นการเสริมรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งคุณค่าแห่งภูมิปัญญาของชุมชนดังกล่าวถือเป็นวิถีแห่งชุมชนที่สมควรจะได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดให้เด็กได้เรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย

คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาระดับความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยในบริบทของ ชุมชนตำบลโคกโคเต่า จังหวัดสุพรรณบุรีโดยใช้องค์ความรู้และอุปกรณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาต้นแบบ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นของตนเองโดยเน้นการพัฒนาระดับความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการวางรากฐานสำคัญเพื่อให้เกิดการต่อยอดทางความคิดสำหรับการพัฒนานวัตกรรมจากท้องถิ่นในอนาคต คณะผู้วิจัยจึงได้พิจารณาความโดดเด่นในเรื่องงานฝีมือจักสานและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้จากชุมชนนำมาพัฒนาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสำคัญโดยกรอบที่ใช้ในการสังเกตและวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ในงานวิจัยนี้ใช้การวัดและประเมินความคิดสร้างสรรค์จากแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ Jellen and Urban (1986, pp. 78-86) เนื่องจากแบบทดสอบนี้ถูกออกแบบเพื่อสะท้อนแนวคิดแบบองค์รวมของความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการทดสอบเพียงเชิงปริมาณโดยใช้การวาดภาพที่ถูกประเมินความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ถูกทดสอบสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างอิสระตามจินตนาการ โดยการวาดภาพในขอบเขตของช่วงเวลาที่กำหนดให้และมีเกณฑ์เป็นหลักในการประเมินคุณค่าความคิดสร้างสรรค์จากภาพวาด 11 เกณฑ์แบบทดสอบนี้ได้รับการทดสอบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามมาตรฐานของกลุ่มอายุความสามารถและเพศ ทำให้แบบทดสอบนี้ได้รับการยอมรับว่าสามารถนำมาใช้วัดได้กับกลุ่มเป้าหมายทุกวัย (Urban, 2005)

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรณีศึกษา ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัด  
สุพรรณบุรี

## สมมติฐานการวิจัย

การคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังการจัด  
กิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ภูมิปัญญา  
ท้องถิ่น สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เด็ก  
อนุบาล อายุระหว่าง 5-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา  
2559 ในตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี  
จำนวน 44 คน จาก 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดโคกโคเฒ่า  
จำนวน 24 คน และโรงเรียนวัดหนองสุวรรณ จำนวน  
20 คน

### ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมพัฒนาการคิดเชิง  
สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวแปรตาม คือ การคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก  
ปฐมวัย

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวม  
ข้อมูลดังนี้

1. ดำเนินการขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเก็บ  
ข้อมูลในการวิจัย

2. ทำการวัดการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล  
ทั้ง 2 โรงเรียน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์  
จากการวาดภาพ TCT – DP ระหว่างวันที่ 6-9 ธันวาคม  
2559

3. พัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย  
โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นคณะผู้วิจัยดำเนินการจัดการ  
เรียนการสอนให้กับเด็กอนุบาลกลุ่มเป้าหมายตาม  
แผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น จำนวน 24 แผน เป็นเวลา  
8 สัปดาห์ ในวันจันทร์ พุธ และศุกร์ วันละ 30-45 นาที  
ระหว่างวันที่ 13 ธันวาคม 2559 – 16 กุมภาพันธ์ 2560

4. เมื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้น  
แล้ว คณะผู้วิจัยทำการวัดการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก  
อนุบาลกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบทดสอบความคิด  
สร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT - DP ระหว่างวันที่ 17 –  
19 กุมภาพันธ์ 2560

5 นำคะแนนจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์  
ก่อนและหลังการทดลองมาตรวจให้คะแนน และทำการ  
วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิง  
สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง  
การสาน จำนวน 24 แผน โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการ  
ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.1 นำแผนการจัดกิจกรรมเสนอต่อผู้ทรง  
คุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความ  
ถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับ  
กิจกรรม ความชัดเจนของกิจกรรม ขั้นตอนการจัด  
กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์/สื่อ และการประเมินผล  
และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.2 นำแผนการจัดกิจกรรม จำนวน 5 แผน  
ไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาล อายุระหว่าง 5-6 ปี โรงเรียน  
สาธิตละอออุทิศ สุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา  
2559 ที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่  
กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม  
วัสดุอุปกรณ์/สื่อ และระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม  
และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง  
พบว่า เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ตามขั้นตอน วัสดุ  
อุปกรณ์/สื่อ และเวลาที่ใช้ทำกิจกรรมมีความเหมาะสม

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการ  
วาดภาพ TCT - DP (The Test for Creative Thinking:  
Drawing Production) ของ Jellen และ Urban

2.1 คณะผู้วิจัยศึกษาหลักการใช้แบบ ทดสอบ  
ความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT – DP ให้ถูกต้อง  
ตามเงื่อนไข และวิธีการตรวจให้คะแนน

2.2 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาล อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 30 คนที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาตรวจวิเคราะห์คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตรวจของผู้วิจัยจำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน ที่ดำเนินการตรวจและให้คะแนนอย่างอิสระต่อกัน หาค่าความสอดคล้องระหว่างผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน มีค่าเท่ากับ 0.9 หมายความว่าคะแนนระหว่างผู้วิจัยกับผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน

### การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

จากการวาดภาพ TCT – DP และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองภาพรวม และรายด้าน โดยทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

### สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

โรงเรียน	การประเมิน	N	Mean	SD
โรงเรียนโคกโคเฒ่า	ก่อนการทดลอง	24	20.13	7.09
	หลังการทดลอง	24	24.50	10.03
โรงเรียนวัดหน่อสุวรรณ	ก่อนการทดลอง	20	12.05	4.74
	หลังการทดลอง	20	25.30	7.84

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กโรงเรียนโคกโคเฒ่า และโรงเรียนวัดหน่อสุวรรณ หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 2 โรงเรียน

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏผลดังตาราง 2-4

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลกลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 2 โรงเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

	N	Mean	SD	t
ก่อนการทดลอง	44	16.45	7.30	14.93**
หลังการทดลอง	44	24.86	9.00	

\*\*p<.01

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.45 และหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.86

ตาราง 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลโรงเรียนโคกโคเฒ่าก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

	N	Mean	SD	t
ก่อนการทดลอง	24	20.13	7.09	3.91**
หลังการทดลอง	24	24.50	10.03	

\*\*p<.01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กโรงเรียนโคกโคเฒ่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 20.13 และหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.50

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กโรงเรียนวัดหนองสุวรรณก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

	N	Mean	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	20	12.05	4.74	6.61**
หลังการทดลอง	20	25.30	7.84	

\*\*p<.01

จากตาราง 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กโรงเรียนวัดหนองสุวรรณสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 12.05 และหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 25.30

## อภิปรายผล

จากการวิจัยผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษา ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า หลังการจัดกิจกรรมเด็กมีค่าคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งผลให้เด็กมีการคิดเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน

ของเด็กกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 โรงเรียน พบว่า เด็กอนุบาลโรงเรียนวัดหนองสุวรรณมีคะแนนการคิดเชิงสร้างสรรค์ก่อนการทดลองต่ำกว่าเด็กอนุบาลโรงเรียนโคกโคเฒ่าค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาจากสภาพและบริบทของโรงเรียนแล้ว พบว่า โรงเรียนวัดหนองสุวรรณเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลตัวเมือง แต่ในขณะที่โรงเรียนโคกโคเฒ่ามีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตตัวเมือง จากสภาพแวดล้อมดังกล่าวส่งผลให้เด็กมีทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ จิตตินันท์



เดชะคุปต์ และ ปัทมวดี เล่ห์มิ่งคล (2558) ที่ได้ศึกษา ลักษณะและปัจจัยการเล่นของเด็กปฐมวัย พบว่า การเล่นของเด็กที่อยู่ในเขตเมืองมีลักษณะการเล่นสร้างสรรค์ สูงกว่าเด็กที่อยู่ในเขตชนบท อย่างไรก็ตามหลังการจัด กิจกรรมพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เด็กทั้ง 2 โรงเรียน มีคะแนนการคิด เชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นในระดับที่ใกล้เคียง คือ 24.50 คะแนน และ 25.30 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจกรรม ดังกล่าวสามารถส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้อย่าง แท้จริง ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัย โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกิจกรรมการ สาธิต ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณา ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้านการต่อเติม และ ความสมบูรณ์ และด้านอารมณ์ขัน มีคะแนนหลังการ ทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ กระบวนการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมที่คณะผู้วิจัย ออกแบบมากระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ใน ลักษณะการต่อยอดความคิด โดยให้เด็กได้คิดและ จินตนาการอย่างเต็มที่ ผ่านการออกแบบลงในกระดาษ ก่อนลงมือทำกิจกรรมการประดิษฐ์ตามที่ได้ออกแบบไว้ทุก ครั้ง เด็กจึงเกิดความคล่องแคล่ว และความชำนาญใน การวาดภาพออกแบบ และวาดภาพต่อเติม ส่งผลให้มี พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น สอดคล้องกับ ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ ทอแรนซ์ (ทิวต์ถ์ นกบิน, 2542, 13; อ้างอิงจาก Torrance, 1964) ที่กล่าวว่า การที่ เด็กได้คิดอย่างอิสระและคิดรูปแบบของงานก่อนการลง มือปฏิบัติ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติบ่อยครั้ง ซึ่ง ในงานวิจัยนี้ดำเนินการเป็นเวลา ทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30-45 นาที จัดทำแผน จำนวน 24 แผน ทำให้ได้ผลงานที่แปลกใหม่และมีความสมบูรณ์ ออกมา นอกจากนี้ การให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติในการสร้าง ชิ้นงานของตนเองจากการวาดออกแบบส่งไปสู่การสาธิต เพื่อให้เกิดชิ้นงานใหม่

2. ปัจจัยการใช้สื่อประกอบกิจกรรมเนื่องจาก ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้นำวัสดุท้องถิ่นหลายชนิด มาใช้ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่เกิดจากการใช้วัสดุที่มี คุณสมบัติที่หลากหลาย เช่น ฟันฉี่ สี ที่แตกต่างกัน การใช้ประสาทสัมผัสกับวัสดุชนิดต่าง ๆ และการที่เด็ก ได้เลือกใช้วัสดุหลายแบบเป็นการกระตุ้นความคิด สร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับ วาทีนี บรรจง และ ศศิ ลักษณะ ชัยนิกิจ (2557) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัด ประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบ โดยเลือกให้มีการจัดสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ศิลปะที่มี ลักษณะเฉพาะมานำเสนอด้วยวิธีการใหม่ๆ เช่น การนำ ใบไม้ เปลือกไม้ หรือรากไม้มาทำเป็นหุ่นกระบายสี การ นำวัสดุเหลือใช้มาเป็นแม่พิมพ์ และการนำผักมาประดิษฐ์ เป็นตัวละครตามจินตนาการ การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ ออกแบบกิจกรรมการสาธิตซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดย ใช้วัสดุที่หลากหลายซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดทักษะ ความคิดสร้างสรรค์แล้วยังส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กในวิถีชุมชน ดังเช่นงานวิจัยของ พรเพ็ญ บัวทอง, สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และชูศรี วงศ์รัตน (2556) ผลการวิจัย ระบุว่ากิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติ ท้องถิ่นมีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมทั้งโดยภาพรวมและ รายด้านทั้งการช่วยเหลือ แบ่งปันและร่วมมือ นอกจากนี้ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นการ ผสมผสานมุมมองทั้งทางด้านทางวัฒนธรรม-ประวัติศาสตร์ (cultural-historical) หรือสังคม-วัฒนธรรม (socio-cultural perspective) สอดคล้องกับ Fumoto, Robson, Greenfield, and Hargreaves (2012, pp. 3-4) ที่ระบุว่ากิจกรรม ดังกล่าวจะเป็นการสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายบน ฐานของครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ในชุมชนซึ่งถือเป็นแนวทางของการเสริมฐานความคิด ของเด็กในอนาคต

3. ปัจจัยด้านความสามารถเฉพาะตัวรูปแบบ จัดกิจกรรมเน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติจริงด้วยกิจกรรมการ สาธิตและสร้างชิ้นงานจากตัวแบบในการสร้างผลงานเป็น ผลจากความสามารถเฉพาะตัวของเด็กทำให้ความคิด

สร้างสรรค์ ด้านการข้ามเส้นกันเขต (Bid) มีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีการต่อเติม โยงเส้นออกไปนอกกรอบ หรือการวาดภาพนอกกรอบที่เหลื่อมใหญ่ลดลง ถึงแม้ว่า วาสนา ประจักษ์ (2557) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมต่อภาพให้สมบูรณ์พบว่า มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก แต่ผลจากการทดลองที่พบแสดงให้เห็นว่า ความสามารถเฉพาะตัวของเด็ก มีความแตกต่างกันทำให้มีการต่อเติมภาพน้อยลงและกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ระบุลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ ต้องมีลักษณะนิสัย เป็นผู้ชอบทดลองสิ่งใหม่ ๆ อยากรู้ อยากเห็น ชอบการเปลี่ยนแปลง มีความกล้า ชอบสิ่งที่ท้าทาย มีความเป็นตัวของตัวเองในการคิดทำ แก้ปัญหาด้วยตนเองรักความอิสระมีความยืดหยุ่น ไม่ซ้ำแบบใครไม่คล้อยตามผู้อื่นง่าย ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่คณะผู้วิจัยเห็นว่าครูผู้สอนควรตระหนักและส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นรากฐานที่ดีในอนาคต

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกิจกรรมการสาน ควรทดลองใช้กับการสอนในกิจกรรมอื่นๆ สำหรับเด็กเพื่อประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้บนฐานของวิถีชีวิตในชุมชนแบบยั่งยืน

2. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ ควรเปิดโอกาสให้เด็กออกมานำเสนอผลงานของตนเอง ทั้งผลงานเดี่ยวและผลงานกลุ่ม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและตระหนักรู้ว่าผลงานของตนเองและผลงานของผู้อื่นมีคุณค่า

#### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถด้านอื่นๆ เช่น การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายในการพัฒนาการด้านอื่น เช่น พัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในกิจกรรมอื่นๆ ของเด็กปฐมวัยที่นอกเหนือไปจากกิจกรรมเสริมประสบการณ์



## บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และ ปัทมวดี เล่ห์มิ่งคล. (2558). *การเล่นของเด็กในครอบครัวไทย: ลักษณะและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กในวัยปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิวัดถ์ นกบิน. (2542). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัย. สาขาวิชาวัดผลการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรพต พรประเสริฐ. (2545). การวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิชาการ*. 5(8), 2-8.
- พรเพ็ญ บัวทอง, สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และชูศรี วงศ์รัตน. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 19(1), 107-118.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอพี. กราฟฟิกส์ ดีไซน์.
- วาสนา ประจักษ์. (2557). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(2), 937-946).
- วาทีณี บรรจง และ ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ. (2557). ผลการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่อเด็กอนุบาล. *Online Journal of Education*, 9(1), 549-562.
- วารุณี นวลจันทร์. (2539). *เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์แบบต่อเติมผลงานกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ*. ปรินญาธิการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีณา ประชากุล. (2549). การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ปฐมวัยศึกษาด้วยสื่อของเล่น. *วารสารวิชาการ*, 9(4), 20-25.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 11 พ.ศ.2555- 2559*. สืบค้นวันที่ 1 มกราคม 2560, จาก <https://www.slideshare.net/SanruethaiMatthachin/11-2555-2559-58907340>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 พ.ศ.2560- 2564*. สืบค้นวันที่ 10 มกราคม 2560, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47194&Key=news20>.
- เอกชัย พุ่มดวง และคณะ. (2556). *การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ในชุมชน ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- Fleer, M. and Robbins, J. (2007). A cultural-historical analysis of early childhood education: how do teachers appropriate new cultural tools?. *European Early Childhood Research Journal*, 15(1), 103-110.
- Fumoto, H., Robson, S., Greenfield, S. and Hargreaves, D. J. (2012). *Young children's creative thinking*. London: Sage.
- Jellen, H. G., and Urban, K. K. (1986). The TCT-DP (Test for Creative Thinking-Drawing Production): An instrument that can be applied to most age and ability groups. *The Creative Child and Adult Quarterly*, 3, 138-151.
- Thompson, P. M., Giedd, J. N., Woods, R. P., MacDonald, D., Evans, A. C., and Toga, A. W. (2000). Growth patterns in the developing brain detected by using continuum mechanical tensor maps. *Nature*, 404(6774), 190-193.
- Torrance, E. P. (1964). *The minnesota studies of creative thinking*. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Urban, K. K. (2005). Assessing Creativity: The test for creative thinking-drawing production (TCT-DP). *International Education Journal*, 6(2), 272-280.